

การสำรวจการใช้ภาษาญี่ปุ่นของนักบริบาลผู้สูงอายุชาวไทย ในประเทศญี่ปุ่น

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการได้แก่ 1) เพื่อสำรวจความถี่ในการใช้งานรูปประโยคและไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นของนักบริบาลผู้สูงอายุที่เป็นชาวไทยในประเทศญี่ปุ่น 2) เพื่อจัดลำดับรูปประโยคและไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นที่นักบริบาลชาวไทยใช้งาน มากที่สุดระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น 3) เพื่อวิเคราะห์การใช้งานรูปประโยคและไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นของนักบริบาลชาวไทย 4) เพื่อสำรวจกลุ่มคำศัพท์ที่นักบริบาลคนไทยใช้งานระหว่างการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากชาวไทยที่ปฏิบัติงานเป็นนักบริบาลผู้สูงอายุอยู่ในประเทศญี่ปุ่นจำนวน 6 คน ซึ่งมีประสบการณ์ทำงานไม่ต่ำกว่าสามปี เครื่องมือที่ใช้คือ 1) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความถี่ของภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในการปฏิบัติงานบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น 2) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาที่นักบริบาลชาวไทยพบระหว่างการปฏิบัติงานจริง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่ารูปประโยคและไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นที่นักบริบาลชาวไทยใช้ระหว่างการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมีทั้งหมด 13 กลุ่มตามการใช้งานได้แก่ 1) การขอร้อง 2) การคาดคะเน 3) การแสดงทรรศนะ 4) การเปรียบเทียบ 5) การบอกเล่าประสบการณ์การ 6) การแสดงความสามารถ 7) การอนุญาต 8) การแสดงเงื่อนไข 9) การถูกกระทำ 10) การให้คำแนะนำ 11) การแสดงเจตนา 12) การห้าม 13) การถ่ายทอดข้อความ ซึ่งทั้งหมดเป็นรูปประโยคและไวยากรณ์ที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มภาษาญี่ปุ่นพื้นฐานไปจนถึงระดับกลาง เมื่อเปรียบเทียบโดยใช้การสอบวัดระดับความรู้ 日本語能力試験 หรือ JLPT พบว่าเป็นรูปประโยคและไวยากรณ์ในระดับ N4 จนถึง N3

คำ

สำคัญ

รูปประโยคและไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น, นักบริบาลผู้สูงอายุ, การสำรวจ

An Exploration of Japanese Language Usage by Thai Caregivers of the Elderly in Japan

Abstract

This research aimed to achieve four objectives: 1) to explore the frequency of Japanese grammar usage among Thai caregivers working in Japan; 2) to rank the most frequently used Japanese grammatical structures in elderly care work; 3) to analyze the patterns of Japanese grammar usage by Thai caregivers; and 4) to explore the vocabulary used by Thai caregivers during elderly care practices for Japanese seniors. The sample group consisted of six Thai caregivers working in elderly care in Japan, selected through purposive sampling. All of the participants had at least three years of work experience. The research tools included: 1) an interview form focusing on the frequency of Japanese grammar usage in elderly care work, and 2) an interview form addressing the challenges faced by Thai caregivers during actual caregiving tasks. The data were analyzed using means and standard deviations. The findings revealed that the Thai caregivers utilized 13 categories of Japanese grammar during their work, classified by meaning as follows: 1) requests, 2) predictions, 3) expressions of opinions, 4) comparisons, 5) descriptions of experiences, 6) expressions of ability, 7) granting permission, 8) conditions, 9) passive forms, 10) giving advice, 11) expressions of intent, 12) prohibitions, and 13) conveying messages. These grammatical structures were predominantly categorized as basic to intermediate Japanese grammar. When compared using the Japanese Language Proficiency Test (JLPT), the grammar ranged from N4 to N3 levels.



words

Japanese grammar, elderly caregivers, survey

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่เผชิญหน้ากับปัญหาการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมที่มีประชากรสูงวัยหรือสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2513 หรือราว 50 ปีมาแล้ว จนในปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขแรงงานและสวัสดิการสังคมแห่งประเทศญี่ปุ่นออกมาเปิดเผยข้อมูลว่า ในปี พ.ศ.2566 กลุ่มประชากรที่มีอายุเกินกว่า 100 ปีมีจำนวนมากถึง 90,526 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 124.42 ล้านคน หรือคิดเป็น 0.1% ซึ่งเป็นสถิติเพิ่มอย่างต่อเนื่องมาตลอดระยะเวลา 52 ปี และในปีพ.ศ.2567 ประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีอายุมากกว่า 65 ปี (高齢者) มากถึง 36 ล้านคน คิดเป็น 29.3% จากประชากรทั้งหมด (内閣府 สำนักนายกรัฐมนตรีประเทศญี่ปุ่น) นับว่าเป็นประเทศที่กลายเป็นสังคมผู้สูงอายุแบบสมบูรณ์ (Aged Society) มาตั้งแต่ปีพ.ศ.2537 (JAPAN FOUNDATION FOR AGING AND HEALTH)

ด้วยเหตุนี้อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการดูแลหรือนักรับบาลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นจึงกลายมาเป็นอาชีพที่ขาดแคลนอย่างหนักในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา เนื่องจากจำนวนนักรับบาลที่จำเป็นต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานเพื่อดูแลผู้สูงอายุนั้นมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ยกตัวอย่างเช่นในปีพ.ศ.2566 กระทรวงสาธารณสุข แรงงานและสวัสดิการสังคมญี่ปุ่นรายงานว่ามีจำนวนยอดนักรับบาลที่ประเทศต้องการเพื่อให้สอดคล้องกับประชากรผู้สูงอายุจะอยู่ที่ 2.33 ล้านคนแต่หน่วยงานรัฐและภาคเอกชนกลับผลิตบุคลากรด้านนี้ได้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น โดยขาดแคลนแรงงานอาชีพนี้อยู่ที่เฉลี่ยปีละราว 50,000 ตำแหน่งสำหรับการดูแลผู้สูงอายุทั่วประเทศ

เนื่องด้วยสาเหตุดังกล่าวทำให้รัฐบาลประเทศญี่ปุ่นจึงต้องเร่งผลิตแรงงานด้านการรับบาลเข้าสู่สังคมให้ได้มากเพียงพอต่อสภาพบริบททางสังคมนี้ จนเป็นที่มาของนโยบายด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐประเทศญี่ปุ่นกับองค์กรเอกชนจากประเทศต่างๆ เพื่อรับบุคลากรเข้าไปเรียนรู้การรับบาลและเข้าประกอบอาชีพดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งที่ผ่านมานโยบายรับแรงงานจากต่างประเทศลักษณะนี้มีแหล่งแรงงานสำคัญเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จนได้แก่ เวียดนาม อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ รวมไปถึงประเทศไทย ประกอบกับความร่วมมือระดับนโยบายระหว่างรัฐบาลญี่ปุ่นกับกระทรวงแรงงานของไทยที่พยายามผลักดันกลุ่มแรงงานทักษะทั่วไปให้ได้รับการพัฒนาเป็นแรงงานทักษะเฉพาะทางหรือ (特定技能)¹ ที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งรวมไปถึงอาชีพการรับบาลผู้สูงอายุมากด้วย โดยกระทรวงแรงงานไทยจะอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มคนที่สนใจไปประกอบอาชีพนี้ ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นในทุกๆปี เนื่องจากรายได้ของอาชีพการรับบาลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นหากเปรียบเทียบกับในประเทศไทยแล้วยังมีความแตกต่างกันมาก โดยนักรับบาลในญี่ปุ่นจะได้รับเงินเดือนที่ราว 250,000 เยนหรือ 60,000 บาท ในขณะที่ในประเทศไทยจะอยู่ที่ประมาณ 15,000 บาท จึงเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ช่วยดึงดูดแรงงานไทยให้เดินทางไปประกอบอาชีพนี้กันมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง (กรมการจัดหางาน, 10 เมษายน 2567)

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพนักรับบาลชาวไทยที่ทำงานดูแลผู้สูงอายุอยู่ในศูนย์ดูแลผู้สูงอายุอชิคาวะ จังหวัดฟูกุชิมะและศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุจังหวัดอิบารากิ ประเทศญี่ปุ่น รวม 6 คน เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2567 พบว่าหน้าที่หลักในการดูแลผู้สูงอายุ คือการดูแลความสะอาดร่างกาย การรับประทานอาหาร กิจกรรมสันทนาการ กิจกรรมการฟื้นฟูสุขภาพ ซึ่งนักรับบาลชาวไทยจะมีข้อจำกัดในเรื่องของการสื่อสารถึงแม้ว่าจะมีความรู้ด้านภาษาญี่ปุ่นมาแล้วพอสมควรก่อนปฏิบัติงาน ซึ่งจากการศึกษาของ 遠藤織江 ในปีพ.ศ. 2568 พบว่า

¹ ศิแรงงานทักษะเฉพาะทางหรือ 特定技能 คือแรงงานชาวต่างชาติที่มีทักษะเฉพาะด้านตามเงื่อนไขที่กระทรวงแรงงานญี่ปุ่นกำหนด โดยแบ่งเป็น 2 ระดับคือ 1 และ 2 ครอบคลุมสายอาชีพทั้งหมด 14 กลุ่มอาชีพที่ประเทศญี่ปุ่นกำลังขาดแคลน อาทิเช่น การดูแลผู้สูงอายุ เกษตรกรรม การประมง หรือการก่อสร้าง เป็นต้น

ผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะใช้ประโยคที่ไม่มีประธานของประโยค และมีเนื้อหาที่เป็นนามธรรมมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าการสนทนายืดเยื้อและยากต่อการติดตาม นอกจากนี้การสื่อสารกับผู้สูงอายุควรคำนึงถึงความเร็วในการพูด และโทนเสียงที่เหมาะสม เนื่องจากการได้ยินที่ลดลงของผู้สูงอายุ การพูดด้วยโทนเสียงที่ต่ำและชัดเจน รวมถึงการเว้นจังหวะที่เหมาะสม จะช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นผู้ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นควรจะมีความรู้ภาษาญี่ปุ่นด้านรูปประโยคและไวยากรณ์และการใช้งานทางภาษาที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานกับผู้สูงอายุเพื่อลดความผิดพลาดในการสื่อสารและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

อย่างไรก็ตามข้อจำกัดด้านภาษายังเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้แรงงานจากประเทศไทยที่เข้าสู่สายงานอาชีพนักบริบาลยังมีจำนวนที่น้อย เนื่องจากนักบริบาลผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่นจะต้องมีทักษะความรู้ภาษาญี่ปุ่นในระดับที่สื่อสารได้เทียบเท่าการสอบวัดระดับ N3 หรือ N4 ประกอบกับในปัจจุบันแบบเรียนการดูแลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาญี่ปุ่นควบคู่ไปกับการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่นยังคงมีน้อย เนื่องจากโดยส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบของหนังสือแปลมากกว่าจะเป็นแบบเรียน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าการสำรวจการใช้ภาษาญี่ปุ่นของนักบริบาลชาวไทยจากการปฏิบัติงานจริง ควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูลด้านปัญหาที่พบระหว่างการปฏิบัติงานจึงจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการนำมาต่อยอดพัฒนาเป็นแนวทางในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นเฉพาะทางที่มุ่งเน้นเพื่อสร้างบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสื่อสารกับโดยตรงกับผู้สูงอายุ รวมไปถึงมีความรู้ความเข้าใจต่อสถานการณ์การทำงานและเตรียมรับมือกับปัญหาที่จะพบได้ในสายงานนี้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจความถี่ในการใช้งานรูปประโยคและไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นของผู้มีอาชีพนักบริบาลชาวไทยในระหว่างการทำงานดูแลผู้สูงอายุประเทศญี่ปุ่น
2. เพื่อจัดลำดับรูปประโยคและไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นที่ถูกใช้งานมากที่สุดในสายงานการบริบาลผู้สูงอายุ
3. เพื่อวิเคราะห์การใช้งานรูปประโยคและไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นในหมวดต่างๆที่นักบริบาลชาวไทยใช้ในการปฏิบัติงาน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการเป็นดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลแบบเรียนภาษาญี่ปุ่นสำหรับการบริบาลผู้สูงอายุ

ในระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหน้าที่และขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านต่างๆของนักบริบาลผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่น โดยผ่านแบบเรียนภาษาญี่ปุ่นชื่อ場所から学ぶ介護の日本語 ซึ่งเป็นแบบเรียนที่ผลิตโดยสมาคมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และอุตสาหกรรมต่างประเทศ (The Overseas Human Resources and Industry Development Association : HIDA) เพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลในการสำรวจการใช้รูปประโยคและไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นของชาวไทยในการปฏิบัติงานจริง โดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. วิเคราะห์รูปแบบรูปประโยคและไวยากรณ์ที่ปรากฏในหัวข้อการปฏิบัติงานทั้งหมดในแบบเรียน

ผลการวิเคราะห์พบว่าระดับการใช้รูปประโยคและไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นที่ปรากฏในแบบเรียนอยู่ในระดับกลางสำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาต่างประเทศหรือเทียบเท่าระดับการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น

Japanese-Language Proficiency Test ในระดับ N3 ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานทักษะทางภาษาที่สมาคมวิชาชีพ เพื่อประโยชน์สาธารณะด้านองค์การนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาบุคลากรและการส่งเสริมแรงงาน (Innovative Organization for Human Resource Cultivation and Encouragement : iforce) กำหนดเอาไว้ว่าผู้ที่จะสามารถ ประกอบอาชีพการบริบาลได้ในประเทศญี่ปุ่นควรมีทักษะความรู้ภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับนี้ ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์รูปประโยค และไวยากรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานด้านการบริบาลให้แก่ชาวญี่ปุ่นนั้น พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 35 รูปประโยคและ ไวยากรณ์ ครอบคลุมการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุทั้งหมด 20 หัวข้อ อาทิเช่น การปลุกผู้สูงอายุ การพารับประทานอาหาร การทำความสะอาดร่างกาย หรือการพาทำกิจกรรมสันทนาการ เป็นต้น โดยจำแนกตามหลักเกณฑ์ของ หนังสือ พจนานุกรมรูปประโยคภาษาญี่ปุ่น (日本語文型辞典) ได้ดังนี้

1	～と思います	20	～は～より
2	～てください	21	～ようと思う
3	～たら・～ば・～なら	22	～られる (可能形)
4	～なければなりません	23	～そうです
5	～ないでください	24	～ことができます
6	～かもしれません	25	～てみます
7	～たほうがいいです	26	～てはいけません
8	～ておきます	27	～たり～たり
9	～そうです	28	～ていらっしゃる吗
10	～ために・～ように	29	～にくい・～やすい
11	～ようです	30	～なくてもよろしい
12	～ましょうか	31	～される (受身形)
13	～てもらえませんか	32	～たところ
14	～たことがあります	33	～すぎます
15	～ていただけませんか	34	～させる (使役形)
16	～てもいいです	35	～させられる (使役受け身)
17	～みたいです		
18	～つもりです		
19	～ような		

2. จัดหมวดหมู่การใช้งานรูปประโยคและไวยากรณ์ตามลักษณะการใช้งาน

เมื่อนำรูปประโยคและไวยากรณ์ทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่จะได้ผลออกมาเป็นดังต่อไปนี้

- การขอร้อง
- การเปรียบเทียบ
- การอนุญาต
- การให้คำแนะนำ
- การห้าม
- การคาดคะเน
- การบอกเล่าประสบการณ์
- การแสดงเงื่อนไข
- การแสดงเจตนา
- การถ่ายทอดข้อความ
- การแสดงทรรศนะ
- การแสดงความสามารถ
- การถูกกระทำ

ระยะที่ 2 การสำรวจการใช้งานภาษาญี่ปุ่นของนักบริบาลชาวไทย

ในระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลด้านรูปประโยคและไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นที่ได้จากการวิเคราะห์แบบเรียนไปสำรวจการใช้งานจริงโดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักบริบาลผู้สูงอายุชาวไทยที่ทำงานอยู่ในประเทศญี่ปุ่นจำนวน 6 คน แบ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุอยู่ในจังหวัดฟูกุชิมะจำนวน 2 คนและจังหวัดอิบารากิจำนวน 4 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรายละเอียดในการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สอบถามเกี่ยวกับประเด็นการทำงานกับผู้สูงอายุภายใต้บริบทของสังคมญี่ปุ่น โดยแบ่งประเด็นสอบถามออกเป็นดังนี้ 1) ลักษณะการทำงาน 2) สภาพแวดล้อม 3) ข้อควรปฏิบัติและข้อควรระวังของศูนย์ดูแล 4) ปัญหาที่พบบ่อยระหว่างการปฏิบัติงาน 5) วิธีการรับมือและแก้ไขปัญหา โดยเน้นไปที่การเก็บข้อมูลด้านปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาที่ผู้ดูแลชาวไทยพบในการทำงานในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลร่วมกับข้อมูลด้านการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการทำงาน

2.2 แบบสอบถามวัดความถี่การใช้งานรูปประโยคและไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นของนักบริบาลชาวไทย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน (Likert Scale) ประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ บ่อยที่สุด บ่อยมาก ปานกลาง น้อย และน้อยมากที่สุด จำนวน 35 ข้อ โดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไขได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.50

ระยะที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อขอความอนุเคราะห์นัดสัมภาษณ์นักบริบาลชาวไทยที่ทำงานในประเทศญี่ปุ่นในรูปแบบออนไลน์

3.2 สัมภาษณ์นักบริบาลชาวไทยในประเทศญี่ปุ่นจำนวน 6 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างผ่านระบบออนไลน์ของ Google Meet

3.3 ส่งแบบสอบถามเก็บข้อมูลทั่วไปของนักบริบาลและการวัดความถี่การใช้งานรูปประโยคและไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นให้นักบริบาลชาวไทยช่วยตอบในรูปแบบของ Google Form

ระยะที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักบริบาลชาวไทยผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ประเมินค่าความถี่การใช้งานรูปประโยคและไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นที่นักบริบาลชาวไทยนำมาใช้จริงในการ

ปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุญี่ปุ่น โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. จัดกลุ่มรูปประโยคและไวยากรณ์ที่ถูกใช้งานจริงกลุ่มตามการใช้งาน
4. เรียงลำดับรูปประโยคและไวยากรณ์ที่ถูกใช้งานจริงตามลำดับค่าความถี่

4. ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและระดับความรู้ทางภาษาญี่ปุ่นพบว่า นักบริหารชาวไทยเป็นเพศหญิง 2 คน และเพศชาย 4 คน โดยก่อนเดินทางไปทำงานที่ประเทศญี่ปุ่นได้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 5 คน และ 1 คนจบปริญญาบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยมีประสบการณ์ทำงานดูแลผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่นเป็นดังนี้

น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 1 คน

1-2 ปี จำนวน 1 คน

2-3 ปี จำนวน 2 คน

3-4 ปี จำนวน 2 คน

2. จากการเก็บข้อมูลด้านความถี่ในการใช้งานรูปประโยคและไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นจำนวน 35 รูปประโยคและไวยากรณ์จากนักบริหารชาวไทยทั้ง 6 คน ได้ผลออกมาเป็นดังตารางต่อไปนี้

ลำดับ	รูปประโยคและไวยากรณ์	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ค่า S.D.	การแปลความหมาย
1	～と思います	4.66	0.51	ใช้บ่อยที่สุด
2	～てください	4.66	0.75	ใช้บ่อยที่สุด
3	～たら・～ば・～なら	4.66	0.75	ใช้บ่อยที่สุด
4	～なければなりません	4.50	0.75	ใช้บ่อยที่สุด
5	～ないでください	4.50	0.51	ใช้บ่อยที่สุด
6	～かもしれません	4.50	0.40	ใช้บ่อยที่สุด
7	～たほうがいいです	4.16	0.63	ใช้บ่อย
8	～ておきます	4.16	0.75	ใช้บ่อย
9	～そうです (ถ่ายทอดข้อมูล)	4.16	0.75	ใช้บ่อย
10	～ために・～ように	4.16	0.40	ใช้บ่อย
11	～ようです	4.00	0.51	ใช้บ่อย
12	～ましょうか	3.83	0.54	ใช้บ่อย
13	～てもらえませんか	3.83	0.81	ใช้บ่อย

ลำดับ	รูปประโยคและไวยากรณ์	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ค่า S.D.	การแปลความหมาย
14	～たことがあります	3.83	0.89	ใช้บ่อย
15	～ていただけませんか	3.66	0.51	ใช้บ่อย
16	～てもいいです	3.66	0.40	ใช้บ่อย
17	～みたいです	3.16	0.75	ใช้ปานกลาง
18	～つもりです	3.16	0.75	ใช้ปานกลาง
19	～ような	3.00	0.54	ใช้ปานกลาง
20	～は～より	3.00	0.51	ใช้ปานกลาง
21	～ようと思います	2.83	1.21	ใช้น้อย
22	～られる (可能形)	2.83	0.54	ใช้น้อย
23	～そうです (คาดคะเน)	2.83	0.40	ใช้น้อย
24	～ことができます	2.83	0.81	ใช้น้อย
25	～てみます	2.66	0.54	ใช้น้อย
26	～てはいけません	2.66	0.40	ใช้น้อย
27	～たり～たり	2.66	0.51	ใช้น้อย
28	～ていらっしゃる吗	2.66	0.51	ใช้น้อย
29	～にくい・～やすい	2.50	0.75	ใช้น้อย
30	～なくてもよろしい	2.33	0.81	ใช้น้อย
31	受け身形	2.00	1.21	ใช้น้อย
32	～たところ	1.83	0.83	ไม่ใช้เลย
33	～すぎます	1.83	0.63	ไม่ใช้เลย
34	～させる (使役形)	1.50	0.81	ไม่ใช้เลย
35	～させられる (使役受け身)	1.33	0.75	ไม่ใช้เลย

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากความถี่

3.1 หลักรูปประโยคและไวยากรณ์ที่ใช้งานบ่อยมากที่สุด (มากกว่า 30 ครั้งต่อสัปดาห์)

รูปประโยคและไวยากรณ์กลุ่มนี้ประกอบด้วย การแสดงความคิดเห็น การออกคำสั่งแบบสุภาพ การห้ามแบบสุภาพและการแสดงเงื่อนไข ซึ่งมีสัดส่วนการใช้งานในระดับระหว่าง 4.50 - 4.66 อยู่ในระดับบ่อยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าบทสนทนาการพูดคุยระหว่างผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นกับนักบริบาลที่เป็นชาวไทยโดยส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องทั่วไปในชีวิตประจำวัน เนื่องจากการแสดงความเห็นระหว่างนักบริบาลและผู้สูงอายุ ด้วยรูปประโยคและไวยากรณ์ ～と思います ที่แปลว่า “คิดว่า” และ ～かもしれません ที่มีความหมายว่า “อาจจะ” ในภาษาไทย โดยทั้งสองรูปประโยคและไวยากรณ์มีระดับความถี่การใช้งานที่สูงมาก

นอกจากนี้รูปประโยคและไวยากรณ์คำสั่งและการห้ามก็เป็นหลักภาษาถูกใช้งานบ่อยมากที่สุดเช่นเดียวกัน ทั้ง ～てください และ ～ないでください ซึ่งแปลว่า “กรุณาทำ...” และ “กรุณาอย่าทำ...” ที่เป็นการขอร้องเชิงคำสั่งที่ในการปฏิบัติหน้าที่ของนักบริบาลจำเป็นต้องใช้งานหลักรูปประโยคและไวยากรณ์นี้อยู่ในทุกช่วงเวลาของการดูแลผู้สูงอายุ

อย่างไรก็ตามในบรรดาจำนวนรูปประโยคและไวยากรณ์ทั้งหมดของแบบสอบถาม รูปประโยคและไวยากรณ์ที่มีความหมายถึงการออกคำสั่งไม่ได้มีเพียงสองรูปในช่วงต้นนี้เท่านั้น แต่ยังมีรูปประโยคและไวยากรณ์ ～てはいけません ที่หมายถึง “การห้ามทำ” เช่นเดียวกัน และเป็นการห้ามที่ไม่ได้พิจารณาจากความคิดเห็นส่วนตัวของผู้พูด แต่ต้องอ้างอิงตามกฎเกณฑ์ (ในที่นี้คือกฎข้อบังคับของการดูแลผู้สูงอายุ) ซึ่งหากไม่สามารถหยิบยกข้อมูลมาชี้ถึงการอ้างอิงตามบรรทัดฐานของการใช้งานได้ การใช้ ～てはいけません ในเชิงการห้ามจะฟังดูไม่เป็นธรรมชาติ (李楠：2017,3) ทั้งนี้ผลความถี่การใช้งานที่ปรากฏออกมาคือ 2.66 หรือใช้น้อยมาก และเมื่อวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับนักบริบาลพบว่าในมุมมองของนักบริบาลชาวไทยที่มีอายุแตกต่างผู้สูงอายุค่อนข้างมาก การออกคำสั่งห้ามในแต่ละครั้งจำเป็นต้องมีเหตุผลมารองรับ โดยเฉพาะกับการออกคำสั่งที่จริงจังหรือเด็ดขาดอย่าง ～てはいけません อย่างเช่นการแจ้งผลลัพธ์ไม่ดีที่จะเกิดขึ้นหากผู้สูงอายุไม่ปฏิบัติตาม ซึ่งในการปฏิบัติงานจริงโดยมากแล้วผู้สูงอายุจะทราบดีอยู่แล้วว่าข้อห้ามใดที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดรูปประโยค ～てはいけません จึงถูกใช้งานน้อยกว่ารูปประโยคอื่น นอกจากนี้ในความเห็นของนักบริบาลยังพบว่าการห้ามด้วยรูปประโยคนี้บ่อยครั้งเกินไปจะสร้างความเครียดให้กับผู้สูงอายุอีกด้วย

นอกจากนี้รูปประโยคและไวยากรณ์แสดงเงื่อนไข ～たら (ถ้า) ยังเป็นอีกหนึ่งรูปประโยคและไวยากรณ์ที่ถูกใช้งานบ่อยที่สุด วิเคราะห์ได้ว่านักบริบาลจำเป็นต้องบอกข้อมูลให้ผู้สูงอายุทราบในรูปของเงื่อนไขต่างๆ รวมไปถึงการสมมติเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นเมื่อเกิดการกระทำ และเมื่อเทียบกับความถี่ของการใช้งานอีกรูปประโยคและไวยากรณ์หนึ่งคือ ～なら (ถ้า) พบว่ามีความต่างในการใช้งานอยู่พอสมควร เนื่องจากวิธีการใช้งานและขอบเขตของ ～たら มีความหลากหลายกว่าเงื่อนไขรูปแบบอื่นในภาษาญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังมีความหมายที่ครอบคลุมไปถึงการแสดงความต้องการของการกระทำ (การกระทำแรกเสร็จแล้วจึงเกิดเหตุการณ์ตามมา) หรือในความหมาย “พอทำ.....ก็.....” ซึ่งเป็นขอบเขตการใช้งานที่กว้างกว่าการใช้งานในความหมาย “ถ้า...” (NEANCHAROENSUK, Suneerat:1999, 25-33) อาจเป็นสาเหตุทำให้นักบริบาลชาวไทยนิยมนำมาใช้งานจริงมากกว่ารูปประโยคและไวยากรณ์ตัวอื่น อีกทั้งเมื่อเทียบเคียงความหมายในบริบทภาษาไทยคำสันธานที่ใช้แสดงเงื่อนไขมักมีรูปแบบ “เพราะ” และ “ถ้า” เท่านั้น โดยไม่มีคำที่ตรงกับ ば ・ たら ・ なら ของภาษาญี่ปุ่นแบบหนึ่งต่อหนึ่ง จึงเกิดการนำไปใช้งานจริงของ ～たら ที่บ่อยครั้งกว่า

สำหรับรูปประโยคและไวยากรณ์ ～なければならぬ มีความหมายว่า “ต้องทำ” ในภาษาไทย โดยมีการแบ่งการใช้งานตามการใช้งานในภาษาญี่ปุ่นอยู่สามกรณีได้แก่ 1) แสดงหน้าที่และความจำเป็น 2) แสดงสิ่งที่เกิดขึ้นแน่นอนหลีกเลี่ยงไม่ได้ 3) แสดงการคาดคะเนตามหลักเหตุผล (วิศรุตฯ โมราชาติ, 2556, น.253-256) แต่สำหรับในความหมายภาษาไทยแล้วจะมีการใช้งานที่มากกว่าในภาษาญี่ปุ่น โดยเพิ่มเติมหน้าที่การคาดคะเนจากความคิดความรู้สึกส่วนตัวเข้ามา ทำให้การใช้รูปประโยคและไวยากรณ์ตัวนี้ต่อการปฏิบัติงานจริงในประเทศญี่ปุ่นของนักบริหารชาวไทยครอบคลุมการใช้งานที่มากขึ้นไปถึงการคาดคะเนอีกด้วย ซึ่งสามารถอนุมานได้ว่าขีดจำกัดด้านความหมายในภาษาไทยที่ใช้คำว่า “ต้อง” ในบริบทที่หลากหลายกว่าส่งผลในการใช้งานรูปประโยคและไวยากรณ์นี้ในชีวิตจริงมีความถี่มากตามไปด้วยและสะท้อนออกมาเป็นความถี่ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.50 หรือแปลผลได้ว่ามากกว่า 20 ครั้งต่อสัปดาห์

3.2 หลักรูปประโยคและไวยากรณ์ที่ใช้งานบ่อย (ระหว่าง 20-29 ครั้งต่อสัปดาห์)

รูปประโยคและไวยากรณ์กลุ่มนี้ประกอบไปด้วย การแนะนำ การถ่ายทอดข้อมูล การคาดคะเน และการขอร้อง ซึ่งอยู่ในช่วงความถี่ระหว่าง 3.33 - 4.16 สำหรับการแนะนำ ～たほうがいい (ดีกว่า) คือการบอกข้อมูลในเชิงข้อเท็จจริงโดยมีความคิดเห็นของผู้พูดปะปนอยู่ด้วย ดังนั้นอาจกล่าวได้อีกทางหนึ่งว่าเป็นการแสดงความคิดเห็นได้เช่นกัน และในแง่ของการปฏิบัติงานกับผู้สูงอายุการแนะนำจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ข้อมูลเสริมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของสุขภาพและการดูแลตัวเอง การแนะนำด้วยรูปประโยคและไวยากรณ์นี้จึงมักถูกใช้งานร่วมกันกับ ～と思います (คิดว่า) ซึ่งช่วยเพิ่มความหนักแน่นให้การแนะนำในรูปประโยคได้

ในแง่ของการถ่ายทอดข้อมูลในรูปประโยคและไวยากรณ์ ～ておきます (การทำเตรียมไว้แล้ว) และ ～たことがあります (บอกเล่าประสบการณ์) จะใช้ในบริบทการนำเสนอข้อมูลจริงที่เกิดขึ้นในอดีต เพื่อบอกความพร้อมและเล่าประสบการณ์ตามลำดับ ดังนั้นเนื้อหาที่ปรากฏในบทสนทนาที่ใช้กับรูปประโยคและไวยากรณ์นี้จะเกี่ยวข้องกับข้อมูลของการปฏิบัติงานเช่นในด้านการเตรียมยา อาหาร เสื้อผ้าหรืออุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ที่ผู้สูงอายุจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญสำหรับหน้าที่ของนักบริหาร

ในด้านการคาดคะเนด้วยรูปประโยคและไวยากรณ์ ～ようです (เหมือนกับว่า) ความถี่การใช้งานอยู่ในระดับใช้งานบ่อย สามารถวิเคราะห์ได้ว่า มีความจำเป็นต้องใช้งานเพื่อถ่ายทอดข้อมูลด้วยการคาดคะเนจากประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้พูด อาจจะเป็นการนำข้อมูลที่เคยทราบมาแจ้งต่อ หรือประมวลผลความคิดจากประสบการณ์ร่วมของผู้ฟัง ซึ่งบ่อยครั้งที่การพูดด้วยรูปประโยคและไวยากรณ์นี้ต้องใช้ข้อมูลตั้งต้นจากคู่สนทนา ซึ่งในที่นี้คือผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ดังนั้นการใช้งานการคาดคะเนนี้สามารถแสดงให้เห็นถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างนักบริหารและผู้สูงอายุได้ เนื่องจากการพูดคุยโดยใช้ประสบการณ์ร่วมที่ผ่านมาระหว่างทั้งสองฝ่ายนั่นเอง

ในด้านการขอร้องผู้สูงอายุ ปรากฏรูปประโยคและไวยากรณ์ที่ใช้งานบ่อยได้แก่ ～てもらえませんか และ ～ていただけませんか ซึ่งมีความหมายว่า “กรุณาช่วย.....ได้ไหมครับ/ค่ะ” แต่จะแตกต่างกันเล็กน้อยในแง่ของระดับความสุภาพ อย่างไรก็ตามทั้งสองรูปประโยคและไวยากรณ์ถูกใช้งานในระดับบ่อยเท่ากันคือค่าเฉลี่ย 3.83 แสดงให้เห็นว่าการพูดทั้งสองรูปแบบนั้นสามารถใช้งานทดแทนกันได้เลยในสถานการณ์จริง แต่ว่าเมื่อเทียบกับการออกคำสั่งอย่าง ～てください (กรุณาทำ) กลับมีค่าความถี่ใช้งานจริงที่น้อยกว่า ทั้งๆที่มีระดับความสุภาพที่ต่ำกว่า สามารถวิเคราะห์ได้ว่าในด้านการปฏิบัติงานในส่วนสำคัญอย่างเช่นการรับประทานยา อาหาร หรือการต้องปฏิบัติตามขั้นตอนเพื่อสุขภาพ เป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุไม่สามารถตัดสินใจด้วยตัวเองได้ แต่เป็นกิจกรรมที่ต้องทำ จึงจำเป็นต้องใช้คำสั่งที่หนักแน่นมากกว่าการขอร้องให้ช่วย

รูปประโยคและไวยากรณ์ ~てもいいです ที่มีความหมายถึงการขออนุญาตและให้อนุญาตในเวลาเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยการใช้จริงอยู่ที่บ่อยมากเช่นกัน ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่าความเป็นคนไทยที่ถูกสั่งสอนมาให้มีความเคารพผู้อาวุโส ถึงแม้ว่าการทำหน้าที่การบริบาลจะต้องดูแลชาวญี่ปุ่นแทนที่จะเป็นชาวไทย แต่ลักษณะนิสัยที่ถูกบ่มเพาะจากวัฒนธรรมไทยก็ยังติดตัวไปและแสดงออกในการพูดภาษาญี่ปุ่น เนื่องจากในแง่ความหมายและการใช้งานแล้ว รูปประโยคและไวยากรณ์นี้มีความคล้ายคลึงกับภาษาไทยมากพอสมควร ดังนั้นนักบริบาลชาวไทยจึงเลือกใช้งานรูปประโยคและไวยากรณ์นี้บ่อยครั้ง เพื่อแสดงความเคารพต่อผู้สูงอายุก่อนจะปฏิบัติหน้าที่ใดๆก็ตาม

3.3 หลักรูปประโยคและไวยากรณ์ใช้งานปานกลาง (ระหว่าง 10-20 ครั้งต่อสัปดาห์)

รูปประโยคและไวยากรณ์กลุ่มนี้มีค่าเฉลี่ยการใช้งานอยู่ที่ 3.00-3.33 โดยมีรูปประโยคและไวยากรณ์ที่มีการใช้งานตามการใช้งานที่คล้ายคลึงกันคือ ~なら และ ~ば ที่แปลว่า “ถ้า” ซึ่งเป็นการแสดงเงื่อนไขเช่นเดียวกับ ~たら ที่มีความหมายแบบเดียวกันแต่ถูกใช้งานมากกว่าในระดับที่แตกต่างกันค่อนข้างมาก (4.66) วิเคราะห์ได้ว่าทั้งสองรูปประโยคและไวยากรณ์ดังกล่าวเนื่องจากมีข้อจำกัดในการใช้งานที่ครอบคลุมความหมายในบริบทที่แคบกว่า ~たら โดยรูปประโยคและไวยากรณ์ ~ば ในความรับรู้ของผู้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่แน่นอนจะมีความหมายอยู่ในขอบเขตที่ “เหตุการณ์ส่วนหน้าเสร็จสิ้นก่อนแล้วเหตุการณ์ส่วนหลังจึงเกิดขึ้น” ในขณะที่ ~なら อยู่ในขอบเขตที่เหตุการณ์ส่วนหลังเกิดขึ้นก่อนส่วนหน้า (NEANCHAROENSUK, Suneerat:1999, น.25-33) ซึ่งผู้วิจัยมองว่าเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักบริบาลชาวไทยเลือกใช้งาน ~なら และ ~ば น้อยครั้งกว่า ~たら อย่างมีนัยยะสำคัญ

3.4 หลักรูปประโยคและไวยากรณ์ที่ใช้นาน้อย (ระหว่าง 5-9 ครั้งต่อสัปดาห์)

รูปประโยคและไวยากรณ์กลุ่มนี้มีค่าเฉลี่ยความถี่ในการใช้งานจริงอยู่ที่ 1.33-2.83 หรือมีการใช้งานที่น้อยไปจนแทบไม่ถูกใช้งานจริงเลยในการบริบาลผู้สูงอายุ โดยแบ่งเป็นกลุ่มรูปประโยคและไวยากรณ์ที่ถูกใช้งานน้อย 12 รูปประโยคและไวยากรณ์ และกลุ่มที่แทบไม่ได้ใช้เลยอีก 4 รูปประโยคและไวยากรณ์ เมื่อพิจารณาโดยละเอียดพบว่ารูปประโยคและไวยากรณ์ส่วนใหญ่ในระดับค่าเฉลี่ยนี้เป็นกลุ่มรูปประโยคและไวยากรณ์ที่ต้องใช้ “การผันคำกริยา” มารวมในการใช้งาน ซึ่งจะทำให้ให้นักบริบาลประสบปัญหาได้ในการนำไปใช้พูดในสถานการณ์จริง ที่ต้องการความกระชับและรวดเร็วในการสื่อสาร เนื่องจากกลุ่มรูปประโยคและไวยากรณ์ชุดนี้ในภาษาญี่ปุ่นมีความซับซ้อนในการผัน ประกอบกับความยาวของตัวภาษาที่ทำให้การใช้งานยุ่งยากและเสียเวลาในการกลั่นกรองเพื่อสื่อสาร นักบริบาลจึงหลีกเลี่ยงการใช้งานและหันไปใช้รูปประโยคและไวยากรณ์ตัวอื่นแทน เช่น รูปตั้งใจหรือรูปสามารถก็จะลดความยุ่งยากลงและหันไปใช้คำกริยาโดดๆแทน เช่นรูปประโยคและไวยากรณ์ ~たり ~たり เมื่อจะใช้งานจริงจำเป็นต้องใช้คำกริยาสองตัวประกอบเป็นประโยค ดังนั้นนักบริบาลชาวไทยจึงเลือกที่จะใช้คำกริยาเหลือเพียงตัวเดียวแล้วจบประโยคเป็น ~た แทนในหลายๆสถานการณ์

สำหรับรูปประโยคและไวยากรณ์ กลุ่ม ~やすい (ทำง่าย) ~にくい (ทำยาก) ~すぎます (ทำมากเกินไป) ที่จัดว่าเป็นกลุ่มรูปประโยคและไวยากรณ์คำศัพท์ที่มีความหมายโดยตรงตามตัวต่อท้าย ถูกเลือกใช้งานน้อยจนแทบไม่ได้ใช้งานเลย โดยสามารถวิเคราะห์ได้ว่า รูปประโยคและไวยากรณ์กลุ่มนี้สามารถถูกแทนที่ได้ด้วยคำศัพท์อื่นที่คุ้นเคยมากกว่า เช่น ~やすい (ทำง่าย) สามารถพูดด้วยคำว่า かんたん หรือ やさしい (ที่แปลว่า ง่ายตายเช่นเดียวกัน) ซึ่งเป็นคำคุณศัพท์ที่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นใช้กันแพร่หลายและคุ้นชินมากกว่าการใช้รูปประโยคตามหลักรูปประโยคและไวยากรณ์ดังกล่าว

3.5 หลักรูปประโยคและไวยากรณ์ที่แทบไม่ได้ใช้งานเลย (0-4 ครั้งต่อสัปดาห์)

กลุ่มคำกริยารูปให้กระทำ (使役形) และถูกบังคับให้ทำ (使役受け身形) จัดอยู่ในรูปประโยคและไวยากรณ์

ที่ใช้หลักการผันคำกริยาเช่นกัน และนอกจากความซับซ้อนในการผันจะส่งผลให้การใช้งานจริงจะอยู่ในระดับต่ำสุดคือแทบไม่ได้ใช้งานเลย (1.33-1.50) หรือมีค่าเฉลี่ยที่บ่งชี้ว่าในหนึ่งสัปดาห์อาจมีหลายวันที่ไม่มีการพูดกับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นด้วยรูปประโยคและไวยากรณ์เหล่านี้เลยแม้แต่ครั้งเดียว จากการสัมภาษณ์ในประเด็นนี้นักบริหารให้ความเห็นว่ากริยาใช้งานรูปประโยคและไวยากรณ์เหล่านี้ในยังคงคุ้นชินกับการคิดเป็นภาษาไทยเวลาจะสื่อสาร ทำให้การแปลความหมายเพื่อสื่อสารทำได้ยุ่งยากตามไปด้วย เนื่องจากในบริบทของภาษาไทยจะเลือกใช้รูปประโยคอื่นซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่าเพื่อป้องกันความสับสนและลดความผิดพลาดเมื่อจะตัดสินใจว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้กระทำหรือโดนกระทำ นักบริหารชาวไทยจึงเลือกที่จะไม่ใช้งานรูป使役形และ 使役受け身形แต่หันไปใช้งานรูปประโยคและไวยากรณ์อื่นที่มีความหมายตรงตามภาษาไทยมากกว่า เช่นจากประโยคที่มีผู้ถูกกระทำ จะทดแทนด้วยเป็นการสื่อสารด้วยรูปประโยคที่มีประธานเป็นคนกระทำโดยตรงซึ่งจะสื่อความหมายออกมาไปในทิศทางเดียวกันแต่ใช้งานง่ายและสับสนน้อยกว่า

4. กลุ่มคำศัพท์ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานบริหารผู้สูงอายุ

จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง พบว่านอกเหนือจากกลุ่มคำศัพท์เฉพาะทางในสายงานที่ต้องเรียนรู้และเตรียมพร้อมไว้ก่อน อย่างเช่น คำศัพท์เกี่ยวกับร่างกาย อุปกรณ์การแพทย์ อาการป่วยของโรค เวชภัณฑ์หรือกิจวัตรของผู้สูงอายุ คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ของนักบริหารเองก็มีความสำคัญและถูกนำมาใช้งานบ่อยเช่นกัน เนื่องจากเมื่อพ้นจากช่วงเวลาของการดำเนินกิจวัตรของผู้สูงอายุแล้ว บ่อยครั้งที่ผู้สูงอายุจะชวนพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวของตัวนักบริหาร ซึ่งในที่นี้คือกรณีของคนต่างชาติ ที่นับว่าปัจจัยสำคัญที่ช่วยดึงดูดความสนใจจากผู้สูงอายุ เพราะผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่นักบริหารไทยดูแลอยู่เกือบทุกคนไม่เคยมีประสบการณ์เดินทางไปต่างประเทศ และไม่เคยมีปฏิสัมพันธ์กับชาวต่างชาติแบบใกล้ชิดมาก่อน ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นชื่นชอบที่จะพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวส่วนตัวและวัฒนธรรมไทยจากนักบริหาร และโดยส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะคำถามโต้ตอบแบบสั้นๆ ได้แก่หัวข้อต่อไปนี้

- 1) สถานที่ท่องเที่ยว เช่น ทะเล วัด ภูเขา
- 2) อาหารการกิน
- 3) ลักษณะครอบครัวของคนไทย
- 4) ประเพณีต่างๆตามฤดูกาล

กลุ่มคำศัพท์เหล่านี้จะถูกนำมาใช้งานอยู่เป็นระยะๆ ระหว่างการรอเข้าทำกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ ซึ่งจะมีผลช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างนักบริหารชาวไทยกับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมีความสนิทสนมกันมากขึ้นได้

5. สรุป อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. เมื่อพิจารณาจากรูปแบบรูปประโยคและไวยากรณ์ที่ถูกใช้ในการปฏิบัติงานจริง พบว่ารูปประโยคและไวยากรณ์ที่มีค่าความถี่ใช้งานในระดับบ่อยหรือค่าเฉลี่ย 3.5 ขึ้นไปนั้น เกือบทั้งหมดเป็นรูปประโยคและไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นพื้นฐานที่ตั้งต้นจากการผันสี่รูปแบบได้แก่ 1) รูปพจนานุกรม 2) รูป ない 3) รูป て และ 4) รูป た ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่จัดอยู่ในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นระดับต้นหรือเทียบเท่าการสอบวัดระดับ N5 ในขณะที่การผันรูปประโยคในระดับสูงกว่ากลับถูกใช้งานในระดับต่ำจนถึงต่ำมาก อาทิเช่น การผันรูปตั้งใจ รูปสามารถ รูปเงื่อนไข

～は รูปภูกระทำ หรือรูปให้กระทำ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารด้วยภาษาญี่ปุ่นกับผู้สูงอายุในสายงานบริบาลนี้ โดยหลักคือบทสนทนาระหว่างผู้ดูแลชาวไทยกับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นจะเน้นไปที่การสื่อสารเพียงสามกลุ่มความหมาย คือ การขอร้อง การแนะนำ และการห้าม มากกว่าจะเป็นการสื่อสารในหัวข้อสหเพหะระทั่วไป ซึ่งจากการสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้างกับนักบริบาลชาวไทยพบว่า บทสนทนาเบื้องต้นในแต่ละกิจกรรมของผู้สูงอายุนั้น มักจะเริ่มต้น ด้วยการทักทาย ตามด้วยการแนะนำเพื่อย้ายเตือนขั้นตอนต่างๆ และตามด้วยการขอร้องหรือความร่วมมือ และอาจ สอดแทรกด้วยการห้ามแบบสุภาพเป็นระยะๆ

อย่างไรก็ตามเนื้อหาบทสนทนาที่นอกเหนือไปจากหัวข้อในรูปแบบดังกล่าว อย่างเช่นการพูดคุยทั่วไปถึง สภาพอากาศ ข้าวประจำวัน หรือเรื่องส่วนตัวของผู้ดูแลและผู้สูงอายุ จะเกิดขึ้นน้อยกว่ามากเมื่อเทียบกับรูปประโยค ที่ใช้งานเกี่ยวกับการทำงาน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากกิจวัตรของผู้สูงอายุนั้นจะรูปแบบที่ค่อนข้างตายตัวตาม กำหนดการของกิจกรรมต่างๆ ที่ศูนย์ดูแลควบคุมเอาไว้เพื่อความปลอดภัยและสุขอนามัยของผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็น ช่วงเวลาการรับประทานยา การทำความสะอาดร่างกาย การพารับประทานอาหาร หรือกิจกรรมสันทนาการที่จะถูกจัด เอาไว้ตามตาราง ทำให้เวลาที่จะได้พูดคุยกันระหว่างนักบริบาลและผู้สูงอายุในเรื่องต่างๆ ไปนั้นจะมีอยู่อย่างจำกัด การใช้งานภาษาญี่ปุ่นจึงมีแนวโน้มไปที่การใช้รูปประโยคพื้นฐานที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน พุ่งเป้าไปที่การสื่อสารทางเดียว ของผู้ดูแลเป็นส่วนใหญ่

2. รูปประโยคและไวยากรณ์ที่ถูกใช้งานจริงในระดับต่ำมากหรืออาจเรียกได้ว่าไม่ได้ใช้งานเลยอย่าง ～た ところ ～すぎる 受身形 使役形 หรือ 使役受け身 ในสายงานของการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น โดย คนไทยนั้นจะถูกแทนที่การใช้งานด้วยรูปประโยคอื่นแทน เพื่อให้ง่ายต่อการสร้างรูปประโยคเมื่อจะสื่อสารออกไป และยังเป็นการลดข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดจากการเข้าใจผิดเนื่องจากการวางรูปประโยคที่สลับกับภาษาไทยด้วย ซึ่ง นักบริบาลที่เป็นคนไทยทุกคนเลือกหันไปใช้รูปประโยคที่มีประธานและกรรมของประโยคเรียงตามภาษาไทย และ ผันรูปคำกริยาที่ใช้บ่อยกว่าอย่าง 辞書形 หรือ ～て形 จากนั้นตามด้วยไวยากรณ์ต่างๆ เช่นประโยค “คุณ A ให้ คุณ B ไปหยิบยาจากลิ้นชัก” กรณีนี้นักบริบาลชาวไทยจะไม่ใช้รูปประโยค 使役形 แต่จะหันไปใช้รูปประโยคที่คุ้นเคย มากกว่าคือ AさんはBさんに薬を引き出しから取り出してくださいと言いました(หรือと頼みました) ซึ่งวิธีนี้จะนอกจากจะเป็นการลดความผิดพลาดจากการเรียงประโยคแล้ว ยังช่วยให้ นักบริบาลชาวไทยลดเวลา ในการคิดรูปประโยคและสื่อสารกับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นได้เร็วขึ้นอีกด้วย ในขณะเดียวกันจากการสัมภาษณ์นักบริบาล จะพบว่าผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นเองก็เลือกใช้รูปประโยค 受身形 使役形หรือ 使役受け身 ในระดับที่น้อยมากเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าชาวไทยที่มีโอกาสจะไปทำงานที่ประเทศญี่ปุ่น ควรฝึกฝนรูปประโยคและไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น ที่มีความใกล้เคียงกับภาษาไทยเอาไว้ให้ชำนาญและเน้นไปที่การประยุกต์ใช้รูปประโยคเพื่อสื่อสาร แทนที่การใช้ รูปประโยคที่ตนเองไม่คุ้นเคยหรือมีแนวโน้มจะเกิดความเข้าใจผิดได้

3. ความคุ้นเคยระหว่างนักบริบาลและผู้สูงอายุส่งผลต่อระดับภาษาที่ใช้ จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง นักบริบาลชาวไทยทั้ง 6 คนพบว่า ระดับของภาษาญี่ปุ่นจะถูกลดระดับความสุภาพลงเมื่อผู้สูงอายุเริ่มมีความคุ้นเคย กับนักบริบาล ในช่วง 3 - 5 เดือนแรกที่ต้องดูแลผู้สูงอายุรายใดรายหนึ่ง นักบริบาลทุกคนจะเลือกใช้ภาษาญี่ปุ่น แบบสุภาพในบทสนทนาทุกหัวข้อ ไม่ว่าจะเป็นการขอร้อง แนะนำ ห้าม หรือแสดงข้อมูลต่างๆ ทั้งในรูปบอกเล่าและ ปฏิเสธ ไม่ว่าจะเป็น ～です ～じやありません ～ますหรือ ～ません ซึ่งรวมไปถึงรูปสุภาพในอดีตกาล ด้วย ในขณะที่ทางฝั่งผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นนั้นในบางรายก็จะเลือกใช้ภาษาสุภาพกับนักบริบาลด้วย แต่หลังจาก 5 เดือนเป็นต้นไป ระดับความสุภาพจะถูกลดทอนลง นักบริบาลชาวไทยจะเปลี่ยนไปใช้งานภาษาญี่ปุ่นแบบธรรมดา

มากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จันทรเพ็ญ ศักดิ์ชัยเจริญกุล (2553, น.75-76) ที่กล่าวว่าปัจจัยระหว่างจิตใจหรือความคุ้นเคย รวมไปถึงปริมาณการสนทนากันนั้น สัมพันธ์กับระดับความสุภาพของภาษา โดยเฉพาะกับบทสนทนาในหัวข้อสัพเพเหระทั่วไปและหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับความเป็นส่วนตัว หรืออาจกล่าวได้ว่าหากเป็นการสนทนาที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของการพูดคุยและใช้ภาษาญี่ปุ่นจะอยู่ในระดับธรรมดาเหมือนคนในครอบครัว แต่เมื่อต้องกลับไปแนะนำ ขอร้อง หรือห้าม ผู้ดูแลชาวไทยก็จะยังคงเลือกใช้ภาษาสุภาพอยู่เช่นเดิม ซึ่งจะส่งผลต่อการใช้งานรูปประโยคบางรูปที่อยู่ในรูปของประโยคสุภาพ อย่างเช่น ~ていただけませんか หรือ ~ていっしやいますか

4. ชุดคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นที่นอกเหนือจากคำที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุมีความจำเป็นต่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างนักบริบาลชาวไทยกับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น เนื่องจากเนื้อหาของงานนักบริบาลนั้นจะต้องคลุกคลีและใช้เวลาอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุเป็นเวลานานและต่อเนื่อง การสนทนาเพื่อผ่อนคลายความเครียดและสนทนาการจึงเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่เกิดขึ้นทุกวันและสอดแทรกอยู่ในกิจวัตรต่างๆของการปฏิบัติงาน ด้วยเหตุนี้การพูดคุยเรื่องส่วนตัว รวมไปถึงการชวนคุยจากผู้สูงอายุถึงเรื่องราวต่างๆที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของนักบริบาลชาวไทยจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้อยู่บ่อยครั้ง และหลายครั้งที่เนื้อหาบทสนทนาที่ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นให้ความสนใจจะเป็นเรื่องของวัฒนธรรม ประเพณีของคนไทย ซึ่งจำเป็นมากที่นักบริบาลจะต้องมีความรู้ของชุดคำศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับเนื้อหาเหล่านั้นเป็นภาษาญี่ปุ่น เพื่อให้สะดวกต่อการสร้างบทสนทนาและการอธิบายความ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวที่ผู้สูงอายุชาวไทยนิยมไปเที่ยว อาหารการกิน ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ หรือแม้กระทั่งเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุคนไทยหลังวัยเกษียณ ซึ่งนักบริบาลมักจะถูกชวนคุยในเรื่องเหล่านี้ เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่ใกล้เคียงกับวัยและประสบการณ์ของผู้สูงอายุชาวจีนนั่นเอง

6. ข้อเสนอแนะ

1. การเตรียมตัวด้านภาษาญี่ปุ่นของนักบริบาลชาวไทยสำหรับการเข้าสู่สายงานการบริบาลที่ประเทศญี่ปุ่น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพควรมีพื้นฐานภาษาญี่ปุ่นอย่างน้อยระดับ N5 ในการพูด อ่าน และฟัง โดยต้องมีความคล่องแคล่วในการผันรูปคำกริยาทั้งสี่ชนิด รวมถึงคำศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับเรื่องราวของวัฒนธรรมไทยเพื่อใช้ในการสื่อสารเพื่อสร้างความสนิทสนมและไว้น้ำใจระหว่างผู้ดูแลและผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

2. การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริบาล ควรเน้นไปที่การใช้รูปประโยคพื้นฐานทั้งคำสุภาพและธรรมดาในหัวข้อ การขอร้อง แนะนำ ห้าม และบอกเล่าเรื่องราว โดยเสริมความรู้ด้านคำศัพท์เกี่ยวกับประเทศไทยในบริบทต่างๆที่น่าสนใจ จะช่วยเสริมสร้างเสน่ห์ให้ผู้ดูแลชาวไทยสามารถนำไปใช้สร้างบรรยากาศและสัมพันธ์ที่ดีในศูนย์ดูแลผู้สูงอายุได้



เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงแรงงาน. (2024). รัฐบาลญี่ปุ่นคาดว่าภาคงานบริการจะมีความต้องการแรงงานอีก 570,000 คน ภายในปี 2040. <https://www.mol.go.th/news>
- กรมการจัดหางาน. (2024). กระทรวงแรงงาน ดีลสำเร็จ! งานโรงพยาบาลญี่ปุ่น ปี 67 - 68 พร้อมรับแรงงานทักษะเฉพาะเพิ่มขึ้นกว่า 200% เงินเดือนเริ่มต้น 6 หมื่นบาท <https://www.doe.go.th/prd/main/news>
- จันทร์เพ็ญ ศักดิ์ชัยเจริญกุล. (2010). การศึกษารูปแบบและปัจจัยในการปรับระดับความสุภาพขณะสนทนา ภาษาญี่ปุ่นของชาวไทยผู้รู้ภาษาญี่ปุ่นเปรียบเทียบกับชาวญี่ปุ่น [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- ชนิกา จิตธารารักษ์ และ ฉัตรพงศ์ เศรษฐสมภพ. (2023). การศึกษาหัวข้ออุปสรรคและไวยากรณ์คำสุภาพ ภาษาญี่ปุ่นในตารางเรียนขั้นต้น. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 23(3), 265-270.
- วิศรุต โมราชาติ. (2013). การศึกษาเปรียบเทียบความหมายของสำนวน「～なければならぬ」ในภาษาญี่ปุ่น กับคำว่า “ต้อง” ในภาษาไทย. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 9(2), 253-257.
- ดร.สุตปรรณ ดวงแก้ว. (2018). สถานการณ์ขาดแคลนแรงงานและนโยบายเปิดรับแรงงานต่างชาติของญี่ปุ่น. สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <http://www.ias.chula.ac.th/สถานการณ์ขาดแคลนแรงงาน-2/>
- Group Jammassy.(2560). *พจนานุกรมรูปประโยคภาษาญี่ปุ่น*. (บุษบา บรรจงมณี, ปราณี จงสุจิตรธรรม, ประภา แสงทองสุข และ วันชัย สิลพัทธ์กุล, แปล). สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม. (พิมพ์ครั้งแรกปี 2558)
- ニャンジャローン・スック, スニーラット (1999). 「タイ語母語話者による条件節「と・ば・たら・なら」の習得」『言語文化と日本語教育』18, 25-33. <https://cir.nii.ac.jp/crid/1070576347226140416>
- 益財団法人長寿科学振興財団(2016). 「日本の超高齢社会の特徴」. <https://www.tyojyu.or.jp/net/kenkou-tyoju/tyojyu-shakai/nihon.html>
- 遠藤織江(2019). 「高齢者の話し方は遅くてわかりにくい」 <https://gendainihongo.sakura.ne.jp/>
- 李楠(2017). 「日本語禁止表現の性質と類義関係についての研究」 <https://tohoku.repo.nii.ac.jp/record/124351/files/170925-Li-188-1.pdf>
- 内閣府(n.d.). 「高齢化の現状と将来像」. https://www8.cao.go.jp/kourei/whitepaper/w-2020/html/zenbun/s1_1_1.html#:~:text=65歳以上人口は,4となっている。
- 国際交流基金(2023). 「タイ 2023年度」. 2021年度日本語教育機関調査結果. (1) <https://www.jpf.go.jp/j/project/japanese/survey/area/country/2023/thailand.pdf>
- 公益社団法人国際人材革新機構.(n.d.). 「技能実習生・特定技能外国人向けの日本語教育に特化」 https://nihongo.iforce.or.jp/?yclid=YSS.EA1aIQobChMI4u3_1YiligMVdix7Bx3hpShzEAAYASAAEgJc4_D_BwE

หน่วยงานผู้แต่ง: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Affiliation: School of Arts, Eastern Asia University

Corresponding email: patiyoot.pato@gmail.com

Received: 2025/01/05

Revised: 2025/03/11

Accepted: : 2025/04/02